

ACC. N:R.

M 6880 :1

Landskap: Skåne

Upptecknat av: B. J. Jernsson

Härad: Ögärpinge

Adress: Lönnebo

Socken: Orkunda

Berättat av: Johan Jernsson

Uppteckningsår: 1940

Född år i: Vaggö

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I Lönnebo, Orkunda fin-
nes ännu kvar ett bostad 200
år gammalt soldattorp. Det
ägs numera av den nyligen
bildade Orkunds Värnbyggs-
förening. Sedan 1860-talet ha
dock inga soldater där bott. På
1870-talet bodde där en kare
som i dagligt tal blev kallad
Roda-Tylsen. Följande historisk
om denna ha berättats av kare
Johan Jernsson, vilken fått den från
en äldre person, kare Per Jernsson
från Vaggö, död i Medafino, Tyskland.

Roda-
Tylsen.

ACC. N:R.

N: 6880: 2.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

Bengt Jönsson

Härad:

Östra Sjöinge

Adress:

Lindboda

Socken:

Ökunda

Berättat av:

Johan Jönsson

Uppteckningsår:

1840

Född år

i Baggshult

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Käände Tryls skall ej antas ha uppfört sig så regelbundet som han bort. När han därjämte var något uppreisad, så kunde det hända att han ofta kom i klämman.

Bonden Ola Jönsson i T. hade i en liten bäck en skoatta, där Truls tidvis hade sysselsättning som mjölnare. Dyliga kvarnar hölls vid vattenflöde i gång både dag och natt. En natt hade den dock fått stå stilla. Morgonen efter var en sällt mjöl bortstulen. Ola misstänkte ju Truls.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6880:3.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. J. J. J.

Härad:

Ö. 4. Söinge

Adress:

Lönstada

Socken:

Orskov

Berättat av:

Johan Jönsson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Baggåre

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men låtsades som ingenting och
sade: "Om ja hade trott du sa
skulle du få vaka kvarnen i
natt." "För skulle då stått mjölet",
svarte Tryls. i rappa.

Tryls hade troligen gjort ännu
fler brorader och för att så kom
en dag sommens fjärdingsman på
besök i Rodabacken. Då skulle
Tryls ha lyckats gömma sig på den
å pjältstängerna i stugan upps-
lagda torveden. Då någon Tryls
kunde ej finnas. Men fjärdings-
mannen var knäppt utom dörren

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6880; 4.

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. Jansson

Härad:

L. Eriksberg

Adress:

Lundbo

Socken:

Oskunda

Berättat av:

Jonas Jonsson

Uppteckningsår: 1940.

Född år

i

Långelund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

försån Tryls böjades röra på sig
och ropade till hustrun: "Lasse
du da gick". Men han bar sig
dåvid så furiöst åt att han dump-
ade på golvet med en dans, som
allvarnade den bortgående fjä-
dingmannen. Denna kom nu
åter och tog Tryls med sig. St-
domstolen blev denna sjuende
dömd till 30 års fängelse, som
skulle verkställas på Hottorgst i
Kristianstad.

Den stora dagen var inne och
Tryls stod bevakad av buktar.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6880:5

Landskap:

Örnsjö

Upptecknat av:

B. J. Jansson

Härad:

Ö. Söinge

Adress:

Lövströda

Socken:

Orsköv

Berättat av:

Johann Jansson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Baggby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i väntan på professen. Denna
lätet vänta på sig en dryg stund,
varför Tryls blir stelig och utbrister:
"Ja ja ska ha, du ska ja ha genast,
sin ska ja ha om krogga bageriet".

När han så påte rapsen och
anför port begav sig iväg från
platsen skeck någon fångburet
efter honom: "Vänta lite, du ska
ha smörja med". "Ja skides i
ofra smörje", svarte Tryls och
sprang så fort han orkade mot
hunden. Hunden hade nämligen
velat smörja hans särliga

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne
Härad: Örtinge
Socken: Örkensjö
Uppteckningsår: 1940

ACC. N:R.

M 6880:6

Upptecknat av:

Adress:

Berättat av:

Född år

B. J. Jönsson
Örkensjö
Johan Jönsson
1898 i Bojlsnäs

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

rygg.

Fryls var ryttigt mörkrädd. Detta
tog en skall vid namn Dahl till
orsak att en kväll sätta honom
i fäst. När Fryls så kom till
den nära Tommarboda by belägna
branta "Kjarslina", hade Dahl
där bak en stor hall placerat
sig jämte en tom tjärtunna.
På fort Fryls gån lät Dahl
tunnan rulla efter något tiden
"Hjälps, hjälps!" skrek Fryls och
sprang fortast möjligt från
till den närmast belägna går-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6880:7

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. J. - n.

Härad:

Ö. Söinge

Adress:

L. Söinge

Socken:

Orskovell

Berättat av:

Johan Jonsson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Söinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den. Han vågade nu ej gå vidare
mot Rodabacken den kvällen.
Lärskitt grävde han för att pas-
sra Prästakällan, som var belä-
gen inne i en mörk dalsänka.
"Va da å sordant ve Kiarslina,
hådant ska da do va ve Prästa-
källan", mente han på.

Vid ett annat tillfälle hade
bonden i Söinge fått lust att
agera spöke. På en vid vägkan-
ten placerad bräda hade han
lagt något brinnande träskor,
som doldes mellan träskor.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R

M. 6880:8

Landskap:

Gräns

Upptecknat av:

B. J. J. n.

Härad:

Örtinge

Adress:

Lönnebo

Socken:

Örtinge

Berättat av:

Johan, Svensson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Vaggby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Med tillhjälp av en gammal
kunde han sedan, när tinfåll
kom, på det brinnande frösket
att sprida sig över vägbanan. Men
denne gång blev tryllskanda.
Han begynte läsa Fader Vår.
På detta ej hjälp, tog han sig
får att soajja och göra grimaser.
Bonden började då skratta och
tryllskanda efter. När tryll
berättade om aventyret sade
han: Laisa o bra da hjälp, inte,
men swäja o leva da hjälp,
o na spöge grimade, sa grimade

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Skåne
Härad: Örtinge
Socken: Örsunda
Uppteckningsår: 1940

ACC. N:R.

M. 6880:9

Upptecknat av:

B. J. J. n

Adress:

Lönboda

Berättat av:

Johan Månsson

Född år

i Baggelund

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ja må².

I min ungdom hade jag tjänst Gamla
på Baggelunds gård som innehå-
des av systersonen Jönas och Elsa
Månsson. Där på gården togs
alltid i akt en del sedvånor
som kunde befördra husdjur-
rens välbefinnande och jordens
äring. Man köpte ofta sätter
av "Stampen", för att befördra
mjölken. De innehåller 9 sorter
örter. Skåtorsdagsafton brukade
en sådan sats grävas ner i en
åker för värligheten. Där en

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6880 : 10

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. G. - n

Härad:

Ö. Göinge

Adress:

Lönnebo

Socken:

Orkebo

Berättat av:

Johan Jonsson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Höggelut

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kalv första gången skulle läsa
dicka mjölk, gjordes först kon-
sthuset tre gånger över hans
huvud, medan det lättes: "För-
ste gang, andre gang, tredje gang
dricka du sä. Vår ska du
aida, vaur ska du dricka,
jorna ska föa de, kniven
ska döa de".

En kronotoppar på Edema
som var särdeles stugg med sina
egna barn blev av naboerna kal-
lad Bengt Bankare. Ett hans
barn dog av misshandeln. Rys-

Uppförelse.
rak.

ACC. N:R.

M. 6880: //

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. G.-n

Härad:

Ö. Göinge

Adress:

Lönstada

Socken:

Östsnell

Berättat av:

Johan Jonsson

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i Vaggum

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

konserden i församlingen, Carl
Jonsson skall därför ha kal-
lat Bengt till förhör i kyrko-
rådet. Men Bengt skickades
i stället en fet gris till kyr-
konserden och så blev snart
saken tytt. Min far, Åke-
Pella-Jonsson satte då upp en
tafla vid vägen mot Bengt
Baukars, på vilken var skri-
vet: "Här går vägen mot Bengt
Baukars på Bygls backe.
Det håller sig en gång åt en
spelman och en särdeles stjär"

Käcken
och spel-
mannen.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6880:12

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. G.-m.

Härad:

Örtinge

Adress:

Lindöde

Socken:

Orkestra

Berättat av:

Johan Jonsson

Uppteckningsår:

1940.

Född år

i Viggby

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en, gav sig i lag med näcken,
för att pröva på om som
kunde de flesta låtarna.
Spelmanen kände sig så
säker på sin sak att han
till och med höll vad med
näcken honom. Och så bör-
jade tävlingen en kväll
därute vid bäcken. Men för
varje låt som spelmannen
spelte upp, kom näcken
med en annan. De höll på
hela natten och spelmannen
förstod till sist att han var

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

M. 6880:3

Landskap:

Skåne

Upptecknat av:

B. J. J. n

Härad:

Ö. Göinge

Adress:

Lönboda

Socken:

Orkevid

Berättat av:

Johan Svensson

Uppteckningsår:

1940

Född år

i Höggelvet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

den som kom att förlora. Mor-
gonens första ljustrimma bök-
fäde alltså en skymta fram,
när spelmannen tog till att
spela: Din klara sol går
att upp. Då försvarar näcken.

Man hade ej tält den låtan.
En gammal mystisk låt kall-
as Glöckken. Den synes ha
 varit känd över hela Göinge
 samt i Kronobergs län. Den är
 numera helt bortglömd. Blott
 2-3 musikaliska i Orkevid
 kända till den där på orten.

Skriv endast på denna sida!

Den har varken början eller slut.
Dess melodi kommer aldrig till ro.
När man spelat ut den måste man
ta den omigen från början. Egent-
ligen består den av 13 korta repri-
ser eller ramsor, varav de 11 äro sam-
ma i olika höjdlägen. För att kunna
lära Elvalseken måste man ha bytt
fioler med pocker.

En spelman kallad Ebberis, kunde
de, medan fiolen hängde på väggen,
på Elvalseken att ljuda. Han bara
viftade ett par slag med handen
åt fiolen, medan han tog ett par steg.
En annan spelman brukade kliva upp
på takasen och därifrån låta höra Elvalseken.

No. 6880:15

Elvalskens karaktär.

Den är allvarsam, som en mossa i kyrkan,
den är känslfull som en kärleksbön;
dess rytmer och takt är en hednisk dyrkan;
den kan locka sitt offer att dansa i fjön.

Den har hämtat ur bullrande strömmar
positivt;
dess klagan ur ålskarrens hårpa språng;
den ofta stort ofog har spelmannen givit
med sin sälsamma, lockande, enkla
klang.